

Čim prej do trajno varovanih kmetijskih zemljišč

11. 9. 2013 / Dragica Heric, dragica.heric@czd-kmeckiglas.si

Trajno varovana kmetijska zemljišča morajo biti trajno varovana.

Kmetijska zemljišča - temelj prehranske varnosti

Okrogla miza »Kmetijska zemljišča – temelj prehranske varnosti«, ki je potekala v organizaciji Ministrstva za kmetijstvo in okolje RS v okviru letošnjega kmetijsko-živilskega sejama AGRA, je izpostavila pomembnost čimprejšnje vzpostavitve območij trajno varovanih kmetijskih zemljišč, ki naj bi predstavljala temelj prehranske varnosti v Sloveniji. Zato na ministrstvu pripravljajo predlog sprememb zakona o kmetijskih zemljiščih, ki bo v javni razpravi čez nekaj tednov.

Slovenija je po obsegu kmetijskih obdelovalnih površin na repu držav članic Evropske unije. Glede na celotno površino države je v Sloveniji le slabih devet odstotkov obdelovalnih površin in 24 odstotkov kmetijskih površin. Evropsko povprečje znaša 27 odstotkov obdelovalnih oziroma 45 odstotkov skupnih kmetijskih površin. V Sloveniji imamo le še dobrih 2500 kvadratnih metrov kmetijskih zemljišč na prebivalca, od tega le še nekaj manj kot 900 kvadratnih metrov obdelovalnih. Posledica tega so nizke stopnje samooskrbe, predvsem pri pridelavi kultur, ki so namenjene neposredno za hrano ljudi.

Z rešitvami, s katerimi se pristojne službe ukvarjajo že več let, bodo določili površino trajno varovanih kmetijskih zemljišč in kriterije, na podlagi katerih bodo morale občine v svojih prostorskih aktih (na podlagi usklajevanja z vsemi nosilci urejanja prostora) določiti območja trajno varovanih kmetijskih zemljišč. Tem zemljiščem ne bo mogoče spreminjati namembnosti, ne glede na zahteve ali pritiske. Zakaj v Sloveniji še nimamo trajno varovanih kmetijskih zemljišč, so se vprašali tudi govorniki omenjene okrogle mize. V desetih letih se je sicer večkrat spreminjal zakon o kmetijskih zemljiščih, ki govori tudi o trajnem varovanju kmetijskih zemljišč, vendar do podzakonskih aktov, ki bi problematiko začeli urejati, še ni prišlo. V lanskem letu sprejeta novela zakona o kmetijskih zemljiščih je vsaj v javnosti največ pozornosti usmerila v spremembo odškodnin za spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč. Odškodnina zaradi spremembe namembnosti se tako izračuna glede na tlorisno površino kmetijske rabe in glede na boniteto zemljišča, na katerem leži tloris objekta, ki je v zemljiškem katastru. Tudi takrat je bilo govora o tem, da same odškodnine ne bodo zavarovale pozidave najboljših kmetijskih zemljišč, pač pa bo edina prava zaščita najboljših kmetijskih zemljišč takrat, ko bo vzpostavljen kataster trajno varovanih kmetijskih zemljišč.

Trajno varovana kmetijska zemljišča za dobo 30 let

Leon Ravnikar z ministrstva za kmetijstvo in okolje je na okrogli mizi poudaril pomen določitve kvot za trajno varovana kmetijska zemljišča, ki bo tudi bistvena sprememba zakona,

ki ga pripravljajo. Kvote bi določile občine v svojih občinskih prostorskih načrtih. Glede na počasno sprejemanje občinskih prostorskih načrtov (trenutno ima sprejete nove načrte le tretjina vseh slovenskih občin) bi občine z novelo zakona imele rok, do katerega morajo določiti kvoto varovanih območij, po tem roku pa bi to v primeru, da tega ne opravijo občine, določila država. Kot je poudaril Ravnikar, ministrstvo dela vse, da bi se zemljišča čim prej trajno varovala, saj bo le na tak način zagotovljena prehranska varnost.

Vojko Bizjak s Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije pravi, da bi trajno varovana zemljišča morala biti varovana za dobo 50 let in ne za 10, vsekakor pa bi glede na to, da so zemljišča s trajnimi nasadi, vinogradi, hmeljišči, ki so v državni lasti, zakupnikom dana v zakup za 25 let, morala biti trajno varovana zemljišča varovana za dobo 30 let. Občine, ki so prej nasprotniki kot zagovorniki trajnega varovanja kmetijskih zemljišč, imajo velik interes, da zemljišča, ki so ob prometni, komunalni in drugi infrastrukturi in so predvsem kmetijska zemljišča, rezervirajo za svoje potrebe – za izgradnjo poslovnih in drugih gospodarskih con. Vsekakor je smiselno, da vsaka občina določi kmetijska zemljišča, ki jih bo trajno varovala. Seveda je za vsako občino zelo težko določiti kvoto trajno varovanih kmetijskih zemljišč, katerih bonitetne točke so v povprečju nad 41 točkami, saj so občine različno velike in imajo kmetijska zemljišča z različnimi bonitetnimi točkami.

Občine z zemljišči različnih bonitetnih točk

Kot je povedala dr. Helena Grčman z Biotehniške fakultete Ljubljana, imajo na primer Domžale kmetijska zemljišča z visokimi bonitetnimi točkami, medtem ko ima Bovec večino zemljišč, ki ne presegajo bonitetne točke nad 40, kar pomeni, da bodo trajno varovana zemljišča v Domžalah z veliko višjim povprečjem bonitetnih točk kot v Bovcu. Opozorila je tudi na večnamenskost tal, ki se je vsi premalo zavedajo. Po njenem je tudi težko napovedati, da bi bila kmetijska zemljišča varovana za dobo 20 let.

Vsaka občina je imela do zdaj veliko težav z iskanjem nadomestnih zemljišč, še zlasti, če je bilo predmet pozidave zemljišče z višjimi bonitetnimi točkami. Trajno varovana kmetijska zemljišča pa naj bi bila trajno varovana, nanje se ne bi smelo posegati in bi bila le za namen kmetovanja, brez izjem.

Danes ima le tretjina občin nove prostorske načrte, v katerih je poseg v prostor natančno določen, medtem ko je po starih prostorskih načrtih dovoljeno marsikaj. Stopnja zaraščenosti kmetijskih zemljišč je šestodstotna. Nakupovalni centri so v zadnjih desetletjih rasli, hrana v njih pa je v glavnem iz uvoza. Kot je povedala dr. Helena Grčman z ljubljanske biotehniške fakultete, je problem tudi pri zahtevanih elaboratih, ki jih morajo imeti investitorji. Res je sicer, da so elaborati zelo obsežni, vendar jih investitorji plačajo z namenom, da svojo načrtovano investicijo izvedejo, kar se Grčmanovi ne zdi prav.